تناسب اهداف برنامه‌های آموزشی با نیازهای حرفه‌ای: دیدگاه دانش‌آموختگان دانشکده پرستاری و مامایی خرّم‌آباد

طاهره طولابی*، فاطمه جنانی، ابراهیم قربان‌محمدی

چکیده

مقدمه: ارزشیابی وضعیت برنامه آموزشی از دیدگاه دانش‌آموختگان می‌تواند موجب شناسایی نواقص این برنامه‌ها شده و امکان اصلاح را فراهم نماید. پژوهش حاضر با هدف تعیین تناسب اهداف برنامه‌های آموزشی با نیازهای حرفه‌ای از دیدگاه دانش‌آموختگان دانشکده پرستاری و مامایی خرم‌آباد انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی- مقطعی از نوع پیمایشی در سال ۸۶-۱۳۸۵ روی ٤٠٧ نفر دانش‌آموختگان پرستاری و مامایی سال‌های ۸٤-۱۳۷۸ انجام شد. پرسشنامه‌ای مشتمل بر اطلاعات فردی، تناسب اهداف برنامه‌های آموزشی با نیازهای حرفه‌ای و عناصر مؤثر بر کیفیت برنامه‌های آموزشی از دیدگاه دانش‌آموختگان به وسیله پست ارسال و بطور خودایفا تکمیل گردید. اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمونهای آمار توصیفی و مجذور کای تجزیه و تحلیل شد.

نتایج: بیشتر دانش‌آموختگان پرستاری (۷۲/۹ درصد) و مامایی (۷۲/٤ درصد)، توانایی خود در مراقبت از بیمار را در حد زیاد ارزیابی نموده و کاربرد دروس کارآموزی را بیش از دروس عملی و تئوری در کارآیی حرفه‌ای مؤثر دانستند. از دیدگاه دانش‌آموختگان، مهارت‌های کسب شده در طول تحصیل، در حد متوسطی پاسخ‌گوی نیازهای حرفه‌ای آنان در محیط کار بود و عدم کسب مهارت‌های لازم، دانش‌آموختگان پرستاری (۳۷/۱ درصد) را بیش از مامایی (۲۲/٤ درصد) تحت فشار روانی قرار داده بود. بیشترین عناصر مؤثر بر کیفیت برنامه‌های آموزشی از دیدگاه دانش‌آموختگان، استفاده از اساتید و مربیان مجرب، امکانات آموزش بالینی و فضای مناسب، شیوه‌های تدریس بکار گرفته شده، امکانات آموزشی دانشکده و منابع علمی بود.

نتیجه‌گیری: نیازهای حرفه‌ای دانش‌آموختگان پرستاری و مامایی در برنامه آموزشی، بطور جامع پوشش داده نمی‌شود. لزوم تغییر در برنامه آموزشی و فراهم نمودن تمهیدات لازم برای دستیابی به اهداف حرفه‌ای و تربیت نیروی انسانی ماهر و مولد، ضروری به نظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی: برنامه آموزشی، نیاز حرفه‌ای، اهداف، دانش‌آموختگان، پرستاری، مامایی، دیدگاه.

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / پاییز و زمستان ۱۳۸۷؛ ۸(۲): ۲۶۳ تا ۲۷۳.

* **آدرس مکاتبه:** طاهره طولابی (مربی) گروه پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم‌آباد و دانشجوی دکتری پرستاری دانشگاه تربیت مدرس، toulabi_t@yahoo.com

فاطمه جنانی، مربی گروه مامایی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی لرستان (janani37@yahoo.com)؛ و ابراهیم قربان‌محمدی، مربی گروه زبان دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم‌آباد (ebrahimqm1354@yahoo.com).

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

مقدمه

نیروی انسانی، پایه و اساس نظام‌های بهداشتی- درمانی را تشکیل می‌دهد و اگر طرح‌ها و برنامه‌های آموزشی متناسب با نیازهای حرفه‌ای و شرایط اجتماعی کشورها نباشد، آنها قادر نخواهند بود سطح سلامت را در جوامع خود به حدی برسانند که مردم از نظر اجتماعی و اقتصادی، زندگی مولدی داشته باشند. در این راستا، پرستاران و ماماها، که بیش از یک سوم بودجه عملیاتی را به خود اختصاص می‌دهند، نقش قابل توجهی در نظام سلامت ایفا می‌نمایند(۱تا۳).

مطالعات گذشته در داخل و خارج کشور بیانگر نداشتن مهارت کافی و عدم تناسب اهداف آموزشی با نیازهای حرفه‌ای دانش‌آموختگان پرستاری و مامایی هستند که به عوامل متعددی از جمله سرفصل دروس، امکانات و تجهیزات و محیط‌های آموزشی تئوری و بالینی مرتبط بوده‌اند(۳و٤).

دروس نظری و بالینی به ترتیب فقط از نظر ۲٦ درصد و ٤۰ درصد دانش‌آموختگان پرستاری دانشکده علوم پزشکی گناباد کفایت و تناسب لازم را با نیازهای حرفه‌ای و انجام وظایف شغلی داشته است و سرپرستاران عملکرد دانش‌آموختگان پرستاری را ضعیف‌تر از خودشان ارزشیابی نموده‌اند(۳).

مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در کیفیت برنامه‌های آموزشی، عدم بکارگیری مربیان متخصص و توانا در بالین، عدم توجه مسؤولین به جذب و نگه‌داری مربیان مجرب و عدم وجود امکانات و مساعدت‌های لازم برای انجام کنفرانس‌های علمی پرستاری در بالین گزارش شده است(٤). همچنین مهم‌ترین موانع دستیابی به اهداف برنامه‌های آموزشی و تربیت نیروی انسانی کارآمد در رشته مامایی، کم بودن زایمان به نسبت تعداد دانشجو، نداشتن انگیزه برای اشتغال به حرفه در آینده، ضعف تطابق مقررات بیمارستان با برنامه‌های آموزشی، تفاوت دیدگاه‌های مراقبتی پرسنل با مربیان ذکر گردیده است(۵).

نتایج مطالعات مختلف بیانگر ضرورت تغییر در اهداف برنامه‌های آموزشی پرستاری و مامایی از دیدگاه دانش-آموختگان است(۳و٦) و از آنجایی که عدم هماهنگی بین آموخته‌های تحصیل و کاربرد آن در محیط واقعی که به شکاف تئوری و عمل در علوم پزشکی موسوم است، از مسائل مورد بحث و عامل عمده نگرانی در آموزش پرستاری و مامایی نیز محسوب می‌شود(۳و۷) و برنامه‌های آموزشی باید زمینه علمی و مهارت‌های بالایی مطابق با نیازهای جامعه و حرفه در دانش‌آموختگان این رشته‌ها ایجاد نماید، بنابراین، با بررسی تناسب برنامه‌های آموزشی ارائه شده با نیاز حرفه‌ای و جبران نواقص می‌توان به ارتقای کیفیت آموزشی کمک نمود(٤و۸).

یکی از اقداماتی که می‌تواند در ارائه راهکارهای لازم نقش مهمی در این امر حیاتی و ضروری ایفا نماید، گرفتن بازخورد از دانش‌آموختگان، به عنوان مشتریان اصلی و خروجی سیستم‌های آموزشی است(۹تا۱۱). بنابراین، تحقیق حاضر با هدف تعیین تناسب اهداف برنامه‌های آموزشی با نیازهای حرفه‌ای از دیدگاه دانش‌آموختگان دانشکده پرستاری و مامایی خرم‌آباد انجام شد.

روش‌ها

این پژوهش توصیفی- مقطعی در سال‌های ۸٦-۱۳۸۵ روی ٤۰۷ نفر از دانش‌آموختگان سال‌های ۱۳۸٤ تا ۸۷ دانشکده پرستاری و مامایی خرم‌آباد (۲۹٤ دانش‌آموخته پرستاری و ۱۱۳ دانش‌آموخته مامایی) که در مقاطع کاردانی مامایی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته پرستاری در این دانشکده تحصیل کرده بودند، انجام گردید. بطور کلی، دانش‌آموختگان این دانشکده در دوره مورد بررسی ٦٤۸ نفر بودند که تنها امکان دستیابی به آدرس ٤۰۷ نفر بود که برای آنان پرسشنامه ارسال شد.

این طرح با شماره ۷٤۱ در معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی لرستان ثبت شده و هزینه آن از طرف این معاونت پرداخت گردیده است.
این مقاله در تاریخ ۸۷/۲/۳۰ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۷/۱۱/۱ اصلاح شده و در تاریخ ۸۷/۱۱/۹ پذیرش گردیده است.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه‌ای حاوی ٤١ سؤال مشتمل بر اطلاعات فردی (١٠ سؤال)، تناسب اهداف برنامه‌های آموزشی با نیازهای حرفه‌ای (٨ سؤال)، وضعیت اشتغال (١٠ سؤال) و عناصر مؤثر بر کیفیت برنامه‌های آموزشی (١٣ سؤال) از دیدگاه دانش‌آموختگان بود. در سؤالات اهداف آموزشی، از مقیاس رتبه‌ای چهار نقطه‌ای (زیاد، متوسط، کم و اصلاً) و در قسمت اثربخشی کیفیت آموزشی، از مقیاس رتبه‌ای ٥ نقطه‌ای (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و اصلاً) استفاده شد.

روایی پرسشنامه با استفاده از اعتبار محتوا تأیید گردید بطوری که ابتدا، با استفاده از گویه‌های مربوط به حوزه دانش‌آموختگان ارزیابی درونی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و منابع معتبر به صورت مطالعه کتابخانه‌ای و مجلات، پرسشنامه تهیه گردید و سپس ده نفر از اساتید دانشگاه علوم پزشکی لرستان داده شد و پس از کسب نظرات ایشان و انجام اصلاحات لازم، پرسشنامه نهایی تهیه گردید. برای تأیید پایایی، از روش آزمون مجدد استفاده شد ($r = ٠/٨٥$).

برای اجرای پژوهش، برای کلیه دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی ـ درمانی کشور نامه‌ای با امضای ریاست محترم دانشگاه مبنی بر معرفی دانش‌آموختگان دانشکده پرستاری و مامایی خرم‌آباد با ذکر آدرس ارسال گردید. همچنین از طریق اداره دانش‌آموختگان، شماره تلفن و آدرس آنان جمع‌آوری شد. پس از تماس تلفنی و هماهنگی‌های لازم توسط کمک پژوهشگران، پرسشنامه‌ها به انضمام پاکت تمبر شده به آدرس دانش‌آموختگان ارسال و از آنها خواسته شد پس از تکمیل، پرسشنامه را پست کنند. در مقدمه پرسشنامه ضمن بیان اهداف پژوهش، به محرمانه بودن اطلاعات نیز اشاره شد. با پیگیری‌های مکرر و تماس‌های تلفنی، هماهنگی با بیمارستان‌ها، مراکز و شبکه‌های بهداشتی- درمانی و تعیین رابط، ٢٢٨ پرسشنامه تکمیل شده دریافت گردید. اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS و با آمار توصیفی (فراوانی مطلق و نسبی، میانگین و انحراف معیار) و مجذور کای برای مقایسه دیدگاه دو رشته پرستاری و مامایی تجزیه تحلیل شد.

نتایج

از تعداد ٤٠٧ پرسشنامه ارسالی، ٢٢٨ پرسشنامه عودت داده شد که میزان بازگشت پرسشنامه‌ها ٥٦ درصد بود. نتایج نشان داد که ٧٥/٤ درصد از افراد مورد مطالعه زن و ٥٤/٤ درصد متأهل بودند. میانگین و انحراف معیار سن ٧/٧٧ ± ٢٨/٨٦ سال و بیشترین فراوانی به رده سنی ٢٠ تا ٣٠ سال (٦١/٥ درصد) تعلق داشت و ٤٣/٨ درصد افراد سابقه کاری یک تا ٥ سال داشتند.

رشته تحصیلی ٧٤/٦ درصد کارشناسی پیوسته و ناپیوسته پرستاری و ٢٥/٤ درصد کاردانی مامایی بود، ٦٨/٤ درصد در دوره روزانه و ٣١/٦ درصد در دوره شبانه تحصیل کرده، ٧٠/٢ درصد دارای پایان طرح نیروی انسانی، ٢٥ درصد در حال انجام طرح و ٤/٨ درصد معاف از طرح، ٩٦/٥ درصد افراد شاغل و ٨٩ درصد در مؤسسات دولتی مشغول به کار بودند.

در خصوص سمت فعلی، ٥١/٣ درصد پرستار، ١٤ درصد سرپرستار و معاون سرپرستار، ٠/٩ درصد مترون، ٢٣/٩ درصد ماما، ٣/٩ درصد مربی کارشناس و یا هیأت علمی، ٧ درصد در بخش اداری مشغول به کار بودند و ٢٣/٢ درصد سابقه کار در پست‌های مدیریتی داشتند. دانش‌آموختگان پرستاری (٧١/٢ درصد) بیشتر از مامایی (٤٤/٨ درصد) شغل خود را کاملاً متناسب با رشته تحصیلی‌شان می‌دانستند و آزمون .مجذور کای $P < ٠/٠٠١$ و $X^2 = ١٣/٣٩$ تفاوت معناداری بین دو گروه نشان داد.

بیست و نه و هشت دهم درصد در نظام پرستاری و یا نظام پزشکی عضویت داشتند و ٨٠/٧ درصد تمایل به عضویت در کانون دانش‌آموختگان را اعلام نموده بودند.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

بیشتر دانش‌آموختگان پرستاری (۷۲/۹ درصد) و مامایی (۷۲/٤ درصد) توانایی خود در مراقبت از بیمار را در حد زیاد ارزیابی نموده و کاربرد دروس کارآموزی را بیش از دروس عملی و تئوری در کارآیی حرفه‌ای مؤثر می‌دانستند (جدول ۱). اما از نظر آماری تفاوت معناداری از این جنبه بین دو رشته مشاهده نگردید. همچنین از دیدگاه دانش‌آموختگان، مهارت‌های کسب شده در طول تحصیل، در حد متوسطی پاسخگوی نیازهای حرفه‌ای آنان در محیط کار بود و آزمون مجذور کای اختلاف معناداری را بین دو رشته نشان نداد. عدم کسب مهارت‌های لازم، دانش‌آموختگان پرستاری را (۳۷/۱ درصد) بیش از مامایی (۲۲/٤ درصد) تحت فشار روانی قرار داده، اما از نظر آماری تفاوت معناداری به دست نیامد. همچنین اکثر واحدهای مورد پژوهش، قدرت مدیریت و رهبری خود را در شرایط بحرانی و قدرت برقراری ارتباط و همکاری در محیط کار را در حد زیاد ارزیابی نمودند ولی از نظر آماری از این جنبه بین دو گروه اختلاف معنادار نبود (جدول ۱).

بیشترین عناصر مؤثر بر کیفیت برنامه‌های آموزشی از دیدگاه دانش‌آموختگان پرستاری، به ترتیب استفاده از اساتید و مربیان مجرب، امکانات آموزش بالینی، فضای مناسب بالین، شیوه‌های تدریس بکار گرفته شده، امکانات آموزشی دانشکده، منابع علمی، امکانات تشخیصی درمانی بالین، توجه و رسیدگی به نظرات دانشجو در زمینه آموزشی، نظم و مقررات آموزش تئوری، فضای مناسب دانشکده و نظم و مقررات آموزش بالینی؛ و از دیدگاه دانش‌آموختگان مامایی به ترتیب اساتید و مربیان مجرب، امکانات آموزشی بالینی، امکانات آموزشی دانشکده، نظم

جدول۱: توزیع فراوانی تناسب اهداف برنامه‌های آموزشی با نیازهای حرفه‌ای از دیدگاه دانش‌آموختگان دانشکده پرستاری و مامایی خرم‌آباد

تناسب اهداف با نیازها	پرستاری†			مامایی†			X^2	P
	زیاد	متوسط	کم	زیاد	متوسط	کم		
توانایی خود در مراقبت از بیمار را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۱۲٤(٪۷۲/۹)	٤۳(٪۲٥/۳)	۳(٪۱/۸)	٤۲(٪۷۲/٤)	۱٦(٪۲۷/٦)	۰	۱/۱۱۳	۰/٥۷۲
کاربرد دروس تئوری ارائه شده در طول تحصیل در کارآیی حرفه‌ای شما چقدر بوده است؟	۷۸(٪٤٥/۹)	۷۲(٪٤۲/۲)	۲۰(٪۱۱/۹)	۳۰(٪٥۱/۷)	۲۳(٪۳۹/۷)	٥(٪۸/٦)	۰/۷۷۷	۰/٦۷۸
کاربرد دروس کارآموزی ارائه شده در طول تحصیل در کارآیی حرفه‌ای	۱۰٤(٪٦۱/۲)	٥۳(٪۳۱/۲)	۱۳(٪۷/٦)	٤۱(٪۷۰/۷)	۱٥(٪۲٥/۹)	۲(٪۳/٤)	۲/۱۸٤	۰/۳۳٦

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

شما چقدر بوده است؟							
کاربرد دروس عملی ارائه شده در طول تحصیل در کارآیی حرفه‌ای شما چقدر بوده است؟	۸۵(٪۵۰)	۷۲(٪۴۲/۴)	۱۳(٪۷/۶)	۳۹(٪۶۷/۲)	۱۵(٪۲۵/۹)	۴(٪۶/۹)	۵/۴۷۸	۰/۰۶۵
آیا مهارت‌هایی که در طول تحصیل کسب کرده‌اید در محیط کار پاسخ‌گوی نیازهای شما بوده است؟	۶۴(٪۳۷/۶)	۷۹(٪۴۶/۵)	۲۷(٪۱۵/۹)	۲۱(٪۳۶/۲)	۳۱(٪۵۳/۴)	۶(٪۱۰/۳)	۱/۳۷۷	۰/۵۰۲
عدم کسب مهارت‌های لازم مرتبط با رشته تا چه حد فشار روانی بر شما وارد نموده است؟	۶۳(٪۳۷/۱)	۶۰(٪۳۵/۳)	۴۷(٪۲۷/۶)	۱۳(٪۲۲/۴)	۲۶(٪۴۴/۸)	۱۹(٪۳۲/۸)	۴/۲۱۵	۰/۱۲۲
قدرت مدیریت و رهبری خود را در شرایط بحران چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۹۶(٪۵۶/۵)	۷۳(٪۴۲/۹)	۱(٪۰/۶)	۳۰(٪۵۱/۷)	۲۷(٪۴۶/۶)	۱(٪۱/۷)	۰/۹۴۱	۰/۶۲۵
قدرت برقراری ارتباط و همکاری شما در محیط کار چگونه است؟	۲۶(٪۴۷/۱)	۴۰(٪۲۳/۵)	۴(٪۲/۴)	۴۳(٪۷۴/۱)	۱۵(٪۲۵/۹)	۰	۱/۴۶۲	۰/۴۸۱

†: پاسخ «اصلاً» داده نشده است.

و مقررات آموزشی بالینی، فعال بودن بخش‌ها، فضای مناسب بالین، نظم و مقررات آموزش تئوری، امکانات

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

تشخیصی- درمانی بالینی، شیوه‌های تدریس بکار گرفته شده، منابع علمی، فضای مناسب دانشکده، توجه و رسیدگی به نظرات دانشجو در امر آموزش ذکر گردید (جدول ۲)، اما بین دو رشته، بجز شیوه‌های تدریس بکار گرفته شده، از نظر آماری تفاوت معناداری نداشت ($X^2=۸/۱۵۸$ و $P=۰/۰۴۳$).

بیشترین فراوانی رضایت از برنامه‌های آموزشی ارائه شده از نظر دانش‌آموختگان پرستاری (۵۰/٦ درصد) و مامایی (۵۳/٤ درصد) در حد متوسط بود. رضایت دانش-آموختگان پرستاری از برنامه آموزشی به ترتیب برای موارد (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم) ۹/٤، ۳۰، ۵۰/٦ و ۱۰ درصد و برای دانش‌آموختگان مامایی به ترتیب ۳/٤، ۳۷/۹، ۵۳/٤ و ۵/۲ درصد بود. از نظر آماری بین دو گروه تفاوت معناداری نبود. دانش‌آموختگان پرستاری (۵۰/٦ درصد) بیش از مامایی (۳٤/۵ درصد) ضرورت تغییر در نظام آموزشی را در حد زیاد می‌دانستند که از نظر آماری تفاوت آنان معنادار بود ($P<۰/۰۰۱$ و $X^2=۲۳/۷۸٦$). همچنین بیشتر فعالیت آموزشی-پژوهشی مرتبط با رشته به ترتیب: مطالعه کتب و مجلات تخصصی (۵۰/۵ درصد)، ارائه کنفرانس داخلی (٤۷/٦درصد)، شرکت در کارگاه‌های آموزشی (٤۰/۵ درصد)، سمینارها و کنگره‌ها (۳۹/۲ درصد) گزارش شد.

بحث

بطور کلی، تناسب برنامه آموزشی با نیاز حرفه‌ای از دیدگاه دانش‌آموختگان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی خرم‌آباد تا حدی مناسب بود، هر چند دانش-آموختگان رضایت متوسطی از برنامه آموزش خود داشتند.

توانایی دانش‌آموختگان پرستاری و مامایی خرم‌آباد در مراقبت از بیمار در حد زیاد ارزیابی شده است، که با نظر اکثر دانش‌آموختگان پرستاری بیمارستان‌های وابسته

جدول ۲: توزیع فراوانی عناصر مؤثر بر کیفیت برنامه‌های آموزشی از دیدگاه دانش‌آموختگان دانشکده پرستاری و مامایی خرم‌آباد

عناصر مؤثر بر کیفیت برنامه‌ها	پرستاری†				مامایی†				X^2	P
	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم		
اساتید و مربیان مجرب	(٪۷۲/٤) ۱۲۳	(٪۱۷/٦) ۳۰	۱۳(٪۷/٦)	(٪۲/٤) ٤	(٪۸۷/۹) ۵۱	٤(٪٦/۹)	۳(٪۵/۲)	۰	/٤٦۹ ٦	/۰۹۱ ۰
امکانات آموزش بالینی	(٪٦۸/۸) ۱۱۷	(٪۱۸/۲) ۳۱	(٪۱۰/٦) ۱۸	(٪۲/٤) ٤	٤۰(٪٦۹)	۹(٪۱۵/۵)	(٪۱۰/۳) ٦	۳(٪۵/۲)	/۳۰٤ ۱	/۷۲۸ ۰
فضای مناسب بالین	(٪٦۸/۲) ۱۱٦	(٪۱٦/۵) ۲۸	(٪۱۲/۹) ۲۲	(٪۲/٤) ٤	(٪٦۲/۱) ۳٦	(٪۲۰/۷) ۱۲	(٪۱۲/۱) ۷	۳(٪۵/۲)	/۸۳۱ ۱	/٦۰۸ ۰
شیوه‌های تدریس بکار	(٪٦۳/۵) ۱۰۸	(٪۲۱/۸) ۳۷	(٪۱٤/۱) ۲٤	(٪۰/٦) ۱	(٪۵۳/٤) ۳۱	(٪۳۹/۷) ۲۳	٤(٪٦/۹)	۰	/۱۵۸ ۸	/۰٤۹ ۰

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

گرفته شده										
امکانات آموزشی دانشکده	(٪٦٠/٦) ١٠٣	(٪٢٥/٣) ٤٣	(٪١١/٢) ١٩	(٪٢/٩) ٥	(٪٦٥/٥) ٣٨	١١(٪١٩)	(٪١٠/٣) ٦	٣(٪٥/٢)	/٥٤٢ ١	/٦٧٣ ٠
منابع علمی	(٪٦٠/٦) ١٠٣	(٪٢٥/٩) ٤٤	(٪١٢/٩) ٢٢	(٪٠/٦) ١	(٪٥٣/٤) ٣١	(٪٣١/٩) ١٨	(٪١٥/٥) ٩	٠	/٣٥٠ ١	/٧١٧ ٠
امکانات تشخیصی درمانی بالین	٩٩(٪٥٨/٢)	(٪٢٨/٢) ٤٨	١٦(٪٩/٤)	(٪٤/١) ٧	(٪٥٦/٩) ٣٣	١٨(٪٣١)	٤(٪٦/٩)	٣(٪٥/٢)	/٥٥٢ ٠	/٩٠٧ ٠
فعال‌بودن بخش‌ها	٩٩(٪٥٨/٢)	(٪٢٨/٢) ٤٨	(٪١١/٢) ١٩	(٪٢/٤) ٤	(٪٦٣/٨) ٣٧	١١(٪١٩)	(٪١٢/١) ٧	٣(٪٥/٢)	/٨١٠ ٢	/٤٢٢ ٠
نظم و مقررات آموزش بالینی	٩٨(٪٥٧/٦)	(٪٣١/٨) ٥٤	١٥(٪٨/٨)	(٪١/٨) ٣	(٪٦٥/٥) ٣٨	(٪٢٠/٧) ١٢	(٪١٢/١) ٧	١(٪١/٧)	/٧٥٤ ٢	/٤٣١ ٠
توجه و رسیدگی به نظرات دانشجو در امر آموزش	٨٧(٪٥١/٢)	(٪٣٢/٩) ٥٦	(٪١١/٨) ٢٠	(٪٤/١) ٧	٢٩(٪٥٠)	(٪٢٩/٣) ١٧	(٪١٠/٣) ٦	(٪١٠/٣) ٦	/٢٠٧ ٣	/٣٦١ ٠
نظم و مقررات آموزش تئوری	٨٦(٪٥٠/٦)	(٪٣٤/٧) ٥٩	(٪١٢/٤) ٢١	(٪٢/٤) ٤	(٪٦٠/٣) ٣٥	(٪٢٥/٩) ١٥	(٪١٢/١) ٧	١(٪١/٧)	/٨٩٩ ١	/٥٩٤ ٠
فضای مناسب دانشکده	٧٨(٪٤٥/٩)	(٪٣٠/٦) ٥٢	(٪٢٠/٦) ٣٥	(٪٢/٩) ٥	(٪٥١/٧) ٣٠	(٪٢٩/٣) ١٧	(٪١٣/٨) ٨	٣(٪٥/٢)	/٠٠٧ ٢	/٥٧١ ٠

†: پاسخ «اصلاً» داده نشده است.

به دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و یزد مطابقت دارد(۳و۱۱) اما سایر مطالعات وضعیت نامطلوبی را گزارش نموده‌اند(۱۲تا۱۵).

در پژوهش حاضر، کاربرد دروس کارآموزی و عملی بیشتر از دروس تئوری در کارآیی حرفه‌ای ذکر شده، در حالی که اکثر دانش‌آموختگان رشته پرستاری دانشگاه

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

علوم پزشکی گناباد، کفایت و تناسب لازم را در دروس نظری و بالینی کاملاً نامناسب دانسته‌اند و ضرورت تغییر در آموزش پرستاری، بازبینی در سرفصل و تعداد واحدها را پیشنهاد نموده‌اند(۳). همچنین در مطالعه‌ای دیگر، بیشترین کاربرد دروس تئوری در بالین به داخلی- جراحی و کمترین آن به پرستاری مادران و نوزادان اختصاص داشته است(۱٦). از طرفی، اکثر دانشجویان مامایی خواستار افزایش سطح کیفی دروس پایه، بیماری‌های زنان، مادر و کودک و تنظیم خانواده و خواستار افزایش کمی واحد داروشناسی شده‌اند(۱۷).

در پژوهش حاضر، مهارت‌های کسب شده در طول تحصیل در محیط کار توانسته در حد متوسطی پاسخ‌گوی نیازهای حرفه‌ای دانش‌آموختگان باشد، نتایج تحقیقات دیگر نیز نشان می‌دهد که دانشجویان پرستاری سال آخر دانشگاه علوم پزشکی یزد مهارت‌های بالینی خود را در سطح متوسط و دانشجویان کاشان در سطح ضعیف و دانش‌آموختگان جدید پرستاری در حد خوب ارزیابی نموده‌اند، اما در زمینه اغلب مهارت‌های داخلی- جراحی در سطح متوسط قرار داشته‌اند که با در نظر گرفتن اهمیت حرفه‌های پرستاری و مامایی در حفظ جان بیماران، این نتایج رضایت‌بخش نیست(۸و۱۸تا۲۰). به نظر می‌رسد برنامه‌های آموزشی رایج، فرصت کافی برای ارتقا و بهبود آگاهی و کسب مهارت‌های پرستاران دانش‌آموخته را در سطح ایده‌آل فراهم نمی‌سازد. در مطالعات مشابه دریافتند توانایی‌ها و مهارت بالینی دانش‌آموختگان تازه‌کار برای برآورده ساختن انتظارات بیماران و سیستم بهداشتی- درمانی نارسایی دارد. اکثریت پرستاران طرحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در طول دوره گذر، وضعیت حمایتی نامطلوبی داشته‌اند(۲۰و۲۱).

مواجه نشدن با بیماران مختلف در زمان دانشجویی، آموزش عملی ناکافی، عدم استقلال کاری، تعداد زیاد دانشجو، کم بودن تعداد زایمان، عدم اعتماد به نفس دانشجو، کمبود تجهیزات آزمایشگاه مهارت‌های بالینی از موانع یادگیری مهارت‌های بالینی مورد نیاز در کارشناسان مامایی(۲۲،٦و۲۳) و ارتباط نامطلوب پرسنل مراکز، عدم مهارت دانشجو در مراقبت‌های اساسی از بیمار، پیروی از عادات نادرست حاکم بر محیط، سرگردانی دانشجو در غیاب مربی و بی‌علاقگی دانشجو نسبت به کار بالینی از جمله عوامل مشکل‌زای کسب مهارت‌های مورد نیاز در طول تحصیل کارشناسان پرستاری عنوان شده است(۲٤). بنابراین، انجام آزمون تئوری قبل از ورود به عرصه، استفاده از Log book قبل و بعد از عرصه، به عنوان معیاری برای تأیید فراغت از تحصیل، گرفتن امتحانات آسکی (OSCE) در پایان کارآموزی در عرصه به منظور افزایش توانمندی‌های حرفه‌ای دانش‌آموختگان پرستاری و مامایی مطابق با نیاز جامعه ضروری به نظر می‌رسد(۱۹،۱۸،۸و۲٤).

عدم کسب مهارت‌های لازم مرتبط با رشته‌های پرستاری و مامایی در طول تحصیل منجر به فشارهای روانی دانش‌آموختگان در محیط واقعی گزارش شده است(۲۵و۲٦). اما پژوهش حاضر بیانگر نتایج متفاوتی است بنحوی که بیشتر دانش‌آموختگان پرستاری در حد متوسط و دانش‌آموختگان مامایی در حد ضعیفی تحت فشار روانی قرار گرفته‌اند. به نظر می‌رسد یکی از دلایل کسب این نتایج در دانش‌آموختگان پرستاری، گذراندن شیفت کاری (علاوه بر کارآموزی در عرصه) زیر نظر سرپرستار و پرستاران بخش و با نظارت سوپروایزر آموزشی باشد. در پژوهشی برای آشناسازی پرستاران تازه‌کار، که کسب صلاحیت بالینی در حیطه‌های مختلف و در زمان کم نیاز دارند، سازمان‌دهی کمیته رایزنان پرستاری توصیه شده است(۲۷). به نظر پژوهشگران، در دانش‌آموختگان مامایی مورد مطالعه، تکمیل آمار زایمانی با نظارت و همکاری کارشناسان مامایی و مدیر گروه و برگزاری امتحان پایانی تئوری و عملی با دقت و جدیت زیاد در طول تحصیل، نقش مهمی را در آ ماده‌سازی آنها برای ورود به محیط بالینی ایفا نموده است. در پژوهش حاضر، اکثر دانش‌آموختگان پرستاری و مامایی، قدرت

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

مدیریت و رهبری خود در شرایط بحرانی و قدرت برقراری ارتباط و همکاری در محیط کار را در حد زیاد ارزیابی نموده‌اند. تعامل مناسب بین اعضای هیأت علمی و مربیان بالینی در بخش آموزشی با کارشناسان و مدیران کادر درمان و محیط بالینی در دانشگاه علوم پزشکی لرستان بستر مناسبی را فراهم نموده است که دانشجو با در اختیار داشتن امکانات بخش و بیماران و با نظارت مربی در یک جو روانی آرام به کسب مهارت بپردازد. بنابراین، پیشنهاد می‌گردد به عنوان یک اصل مهم و اساسی دو بخش آموزش و درمان با ارتباط مناسب و با ایجاد فضای روحی- روانی مطلوب، زمینه خوبی را برای تربیت دانشجو وهمچنین مراقبت صحیح و استاندارد از بیمار فراهم آورند.

عامل دیگری که به نظر می‌رسد در کسب نتایج این پژوهش مبنی بر افزایش قدرت مدیریت و رهبری در شرایط بحرانی، قدرت برقراری ارتباط و همکاری در محیط کار، افزایش اعتماد به نفس و کسب مهارت‌های بالینی و کاهش فشار روانی در محیط واقعی مؤثر بوده است، گذراندن شیفت‌های کاری با معرفی دانشجویان عرصه از طرف دانشکده و با نظارت کامل بیمارستان و پرداخت حق الزحمه می‌باشد که پیشنهاد می‌گردد با انجام تحقیقات وسیع‌تر، مزایا و معایب آن مورد بررسی قرار گیرد.

نتایج مطالعات دیگر نیز حاکی از آن است که با اجرای برنامه نظارت و راهنمایی بالینی بین مربیان، سرپرستار بخش و دانشجو، میانگین مهارت‌های بین فردی، حرفه‌ای، ارتباطی و کل مهارت‌ها در گروه آزمون بطور معناداری بیشتر بوده، همچنین آموزش مهارت‌های فناوری اطلاعات، تنظیم بودجه برنامه‌ای، قوانین و مقررات مالی، مدیریت بحران و ایجاد تیم اثربخش نیز برای کلیه دانش‌آموختگان و مدیران شاغل در نظام سلامت پیشنهاد شده است(۲۸و۲۹). نتایج مرتبط با عناصر مؤثر برکیفیت برنامه‌های آموزشی این مطالعه با سایر مطالعات همخوانی دارد(۱۲،۳۰تا۳۷). سایر مطالعات، آموزش تفکر انتقادی و کار گروهی در دوران تحصیل را در تصمیم‌گیری بالینی مناسب، افزایش اعتماد به نفس و توانمندسازی حرفه‌ای مؤثر دانسته‌اند(۳۸تا۴۳).

همچنین برای بهبود توانمندی و مهارت پرستاران روش‌هایی مانند آموزش مبتنی بر شبیه‌سازی، تدریس بالینی مبتنی بر شواهد، شبیه‌سازی رایانه‌ای و سنجش و ارزشیابی اهداف آموزشی قبل و بعد از طی واحد درسی، آموزش از راه دور، آموزش بالینی با استفاده از یادگیری اجتماعی، استفاده از IT و بانک‌های اطلاعاتی پیشنهاد شده است(۴۱تا۵۱).

در این پژوهش، دانش‌آموختگان پرستاری و مامایی در حد متوسطی از برنامه‌های آموزشی ارائه شده رضایت داشتند. اما اکثر دانشجویان مامایی یاسوج از کیفیت ارائه دروس پایه اختصاصی رضایت نداشته و از دیدگاه آنها نیاز شغلی آنها با افزایش سطح کیفی این واحدها برآورده می‌شده است(۱۷).

در این مطالعه، دانش‌آموختگان پرستاری بیشتز از مامایی، تغییر در نظام آموزشی را ضروری دانستند که با سایر پژوهش‌ها مطابقت دارد بطوری که تجارب عینی شرکت‌کنندگان در یک مطالعه کیفی نشان داده که بسیاری از دانش‌آموختگان پرستاری، به نوعی عدم آمادگی برای ورود به محیط کار را تجربه کرده بودند و بازنگری برنامه‌های درسی رشته پرستاری و تدارک برنامه آموزشی مناسب در حین تحصیل در دانشگاه را که بتواند دانش-آموختگان پرستاری را با آمادگی بیشتر روانه محیط کار نماید پیشنهاد نموده بودند(۱۴).

با توجه به نتایج به دست آمده، نظام آموزشی پرستاری و مامایی نیاز به بازنگری دارد و پیشنهاد می‌گردد در زمینه ادغام دروس تئوری، عملی و کارآموزی، پژوهش‌هایی انجام شود. همچنین ایجاد کانون دانش‌آموختگان و برگزاری همایش یا جشنواره‌ای برای گرفتن بازخورد و توسعه و اصلاح برنامه‌های آموزشی مطابق با نیاز جامعه

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

ضروری به نظر می‌رسد.

یکی از محدودیت‌ها و مشکلات این طرح، عدم دسترسی آسان به دانش‌آموختگان شاغل سایر استان‌ها و بویژه خارج از دانشگاه علوم پزشکی خرم‌آباد بود که تلاش‌های گسترده‌ای انجام شد و با تماس‌های مکرر و انتخاب نماینده، تا حدودی مشکل مرتفع گردید. اما با تشکیل کانون دانش‌آموختگان و تماس مستمر با آنان می‌توان ارتباط را تسهیل نمود و اطلاعات مورد نیاز را کسب کرد.

نتیجه‌گیری

تناسب اهداف برنامه آموزشی با نیاز حرفه‌ای از دیدگاه دانش‌آموختگان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی خرم‌آباد تا حدی مناسب بود. با توجه به اینکه مهارت‌های کسب شده در طول تحصیل، در حد متوسطی پاسخ‌گویی نیازهای حرفه‌ای دانش‌آموختگان پرستاری و مامایی بود و نظر به پیشرفت روزافزون علوم بهداشتی- درمانی و مراقبتی، بازنگری و اصلاح برنامه‌های آموزشی و فراهم نمودن تمهیدات لازم به منظو ر دستیابی به اهداف و نیازهای حرفه‌ای و تربیت نیروی انسانی ماهر و مولد، ضروری به نظر می‌رسد.

قدردانی

از معاونت محترم آموزشی تحقیقات و فناوری که در تصویب و تأمین مالی ما را یاری دادند و همچنین از سرکار خانم‌ها فرزانه روانشاد، الهام شیخی و همه دانش‌آموختگان دانشکده پرستاری و مامایی که در اجرای طرح و تکمیل و ارسال پرسشنامه با ما همکاری داشتند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

منابع

1. Matlabi M, Shams H, Mohammad por A, Mohebi S. [Barrasiye Kaifiyat va tanasobe Barnamehye Amuzesh Parastari va pirapezeshki az didghahe fareghotahsilane daneshkadeh olume pezeshki.]Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science. 88. [Persian]
2. Bakhshi H, Esmaeilzadeh M, Taleghani F, Rafiee Gh.R, Mehdizadeh Kh. [Employment status of Rafsanjan Medical Sciences University graduates]. The Journal of Qazvin University of Medical Sciences & Health Services 2002; 22:16-23. [Persian]
3. Salehi SH, Tavakol z, Hasanzahraie R, Bashardost N, Mahjur SR. [The performance evaluation of BS nursing graduates based on their own perspectives and their head nurses in the hospital affiliated to Isfahan University of Medical Sciences in 2002]. Iranian Journal of Medical Education 2002; 4: 44-55. [Persian]
4. Abdolahzadeh F, Nicnam F, Alizadeh M. [Taeene mohemtarin avamele taasirghozar dar barnameriziye amuzeshi az didghahe daneshjoyan]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Sciences. 232. [Persian]
5. Cangelosi PR. Voices of graduates from second-degree baccalaureate nursing programs. J Prof Nurs 2007 Mar-Apr; 23(2): 91-7.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

6. Yaghobi T, Salmeh F, Gholmohammadi F, Vaziri F, Yaghobian M. [Barrasiye moshkelate amuzeshe balini va eraeye rahe hal as didghahe daneshjoyane mamaie]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Sciences. 178. [Persian]
7. Delaram M. [Clinical education from the viewpoints of nursing and midwifery students in Shahrekord University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education 2007; 6(2): 139-34. [Persian]
8. Motevaselian M. [Khodarzyabiye meharathaye assasi balini dar danashjoyane parastary ghabl as vorod be arseh]. Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 232. [Persian]
9. Kebriaei A, Roudbari M. [Quality gap in educational services at Zahedan University of Medical Sciences: students view points about current and optimal condition]. Iranian Journal of Medical Education 2005; 5(1): 53-61. [Persian]
10. Bakken LL, Lichtenstein M, ACRTPD Evaluation Committee: survey of the impact of National Institutes of Health Clinical Research Curriculum Awards (K 30) between 1999 and 2004. J Investig Med 2005 Apr; 53(3): 123-7.
11. Corlett J. The perceptions of nurse teachers, student nurses and preceptors of the theory-practice gap in nurse education. Nurse Educ Today 2000 Aug; 20(6): 499-505.
12. Hadizadeh F, Firoozi M, Shamaeyan Razavi N. [Nursing and midwifery students perspective on clinical education in Gonabad University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education 2005; 5(1): 70-77. [Persian]
13. Dehghani Kh, Dehghani H, Fallahzadel H. [The educational problems of clinical field training based on nursing teachers and last year nursing students view points]. Iranian Journal of Medical Education 2005; 5(1): 24-32. [Persian]
14. Abedi HA, Heidari A, Salsali M. [New graduate nurses experiences of their professional readiness during transition to professional roles]. Iranian Journal of Medical Education 2004; 4(2): 69-78. [Persian]
15. Mojahed Sh, Nasiriani Kh, Salimi T, Dafeei M, Jokar A, Meshkaht Z. [Arzyabye nahveye yadghirye meharathaye balini va mavaneae an as didghahe fareghotahsilane mamaie]. Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 219-220. [Persian]
16. Azarbarzin M. [Barrasiye ertebate doroose daneshghahiye reshtehe parastary va kare balini parastary as didghahe personele tarhe barkhi az bimarestanhaye shahre Esfahan]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science. 100. [Persian]
17. Moghimi M, Garmznejad S, Karimi Z, Saniei F, Ghafarian Shirazi HR, Nourian KH, et al.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[Barrasiye mizane tanasobe doroose nazari va doreh karamozi ba niyaze daneshjoyane reshteh mamaie]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science. 168. [Persian]

18. Taghadosi M. [Barrasiye arzeshyabie tashkhisiye clinicy bar asase raveshe OSCE dar fareghotahsilane parastary moteghazi estekhdam dar Kashan, Kashan University of Medical Sciences 2007]. Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 171-172. [Persian]
19. Zandi M, Hosseinian M, Makarian H, Sharifi A, Dianati M. [Kaifiyate ejraye karamuzi dar arse as didghahe daneshjoyane parastary]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science. 225. [Persian]
20. Nasriani Kh, Farnia F, Salimi T, Shahbazi L, Motavasselian M. [Nursing graduates' self-assessment of their clinical skills acquired in medical-surgical wards]. Iranian Journal of Medical Education 2006; 6(1): 93-100. [Persian]
21. Nemadi Vosughi M, Tazakori Z. [The views of newly graduated nurses toward their supporting stauts during transition stage in Tabriz University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education 2008; 7(2): 389-94. [Persian]
22. Saberi F, Sadat Z, Abedzadeh M, Taebi M. [Barrasiye moshkelate karamozi dar arseye daneshjoyane terme akhare mamaiye daneshkadehe parastary va mamaiye Kashan 2006]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science. 137. [Persian]
23. Omidvar SH, Bakouee F, Salmalian H. [Clinical education problems: the viewpoints of midwifery students in Babol Medical University shabnam]. Iranian Journal of Medical Education 2005; 5(2): 15-21. [Persian]
24. Hosseiny N, Karim Z, Malek zadeh J. [The situation of clinical education based on nursing students' opinion in Yasuj Nursing and Midwifery School]. Iranian Journal of Medical Education 2005; 5(2): 171-75. [Perain]
25. Mohamadi N, Khodavisi M, Jafarian N, Safari Anari Z, Safary Anvary F. [The study of the problems of clinical education from the view point of nursing trainers and students]. Scientific Journal of Hamadan Nursing & Midwifery Faculty 2005; 13(23): 43-51. [Persian]
26. Zamanzadeh V, Seyed Fatemi N, Nemadi vosoghi M. [Tajarebe taneshzaye daneshamukhteghane jadide parastaran dar toul dore ghozar]. Medical Journal of Tabriz University of Medical Sciences 2005; 27(4): 45-9. [Persain]
27. Jaffari Golestan N, Vanaki Z, Memarian R. [Organizing nursing mentors committe: an effective strategy for improving novice nurses' clinical competency]. Iranian Journal of Medical Education 2008; 7(2): 236-7. [Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

28. Baizaie Nejad F. [Taasire ejraye barnameye nezarat va rahnamaiye balini bar meharathaye daneshjoyane parastary daneshkadeye ulum pezeshkiye Jahrom]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science.102-3. [Persian]
29. Mirzaie M, Karimi M. [Barrasiye niazhaye amuzeshiye fareghotahsilane reshtehaye olume pezeshki dar zamineye moderiat]. Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 185. [Persian]
30. Alizadeh M, Nicnam F, Karimi F. [Rahkarhaye erteghae kaifiyate amuzeshe parstary as didghahe daneshjoyane parastary]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science. 232-3. [Persian]
31. Gholamzadeh S, Azar Hoshang P, Mansori P. [Taeine arzeshyabiye daneshjoyane parastry as nahveye amozeshe doroose theory va balini dar daneshkadeye parastary va mamaiye Hazrate Fatemeh]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science. 78. [Persian]
32. Nicnam F, Alizadeh M, Sedaghat K. [Arzyabiye modaresane balini as didghahe daneshjoyane parastary]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science. 93. [Persian]
33. Baizaie Nejad F, Momtahen H. [Barrasiye taasire modele hamkare amuzeshe balini bar kaifiyate amuzeshe balini be daneshjoyane parastary]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science. 215. [Persian]
34. Abedini S, Abedini S, Jomeazadeh A, Golkhajeh F. [Moshkelate amuzeshe baliniye karamozi dar arse as didghahe daneshjoyane parastary va mamaiye daneshgahe ulum pezeshkiye Hormozghan 2006]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science. 231. [Persian]
35, Ebrahimi H, Zeroj Hosseni R. [Barrasiye moshkelat va noghate zaefe mojoud dar manabeae motaleati as didghahe daneshjoyane reshtehaye mokhtalefe daneshgahe ulum pezeshkiye Shahrood 2006]. Proceeding of the 8th National Conference on Medical Education, 6-8 March 2007. Iran, Kerman: Kerman University of Medical Science. 206. [Persian]
36.Taebi M, Saberi F, Sadat Z, Abedzadeh M. [Rahkarhaye erteghae kaifiyat amuzeshe mamaii as didghahe daneshjoyan]. Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 135-6. [Persian]
37. Nicnam F. [Barrasiye naresaeehaye barnamerizye amuzeshi az didghahe daneshjoyan va morabiane parastari]. Journal of Shaheed Sagoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 140. [Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

38. Babamohammadi H, Khalili H. [Critical thinking skills of nursing students in Semnan University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education 2004; 4(2): 23-31. [Persian]
39- Adib Hajbagheri M, Salsali M, Ahmadi F. [Clinical decision-making: a way to professional empowerment in nursing]. Iranian Journal of Medical Education 2003; 3(2): 21-5. [Persian]
40. Wagner EH, Reid RJ. Are continuity of care and teamwork incompatible? Med Care 2007 Jan; 45(1): 6-7.
41. Brazil K, Howell D, Marshall D, Critchley P, Van den Elzen P, Thomson C. Building primary care capacity in palliative care: proceedings of an interprofessional workshop. J Palliat Care 2007 Summer; 23(2): 113-6.
42. Bégat I, Ellefsen B, Severinsson E. Nurses' satisfaction with their work environment and the outcomes of clinical nursing supervision on nurses' experiences of well-being: a Norwegian study. J Nurs Manag 2005 May; 13(3): 221-30.
43. Graneheim UH, Lundman B. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. Nurse Educ Today 2004 Feb; 24(2): 105-12.
44. Khadivzadeh T, Erfanian F, Khadem N, Khajehdaloii M. [Moghayesehye taasire amuzeshe mobtani bar shabihsazy va amuzeshe sonati bar meharate daneshjoyane mamaiye daneshkadeh parastary va mamaie]. Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 8. [Persian]
45. Dadgari A, Davari L. [Tadrise mobtani bar shavahed: rahbordi amuzeshi dar tadrise fanavariye etelaate parastary]. Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 10. [Persian]
46. Aliakbari F, Salehi Sh, Shahinfard N. [Amuzeshe parastari bar payehe shavahed]. Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 77. [Persian]
47. Adibhajbagheri M, Piranzadeh A. [Tahghighe kaify bar avamel moaser bar amuzeshe mobtani bar shavahed dar parastary]. Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 77. [Persian]
48. Behshid M, Jabarzadeh Tabrizi F. [Karborde shabihsazi rayanehei dar amuzeshe parastary]. Journal of Shaheed Sagoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 38.[Persian]
49. Melnyk BM, Fineout-Overholt E, Feinstein NF, Sadler LS, Green-Hernandez C. Nurse practitioner educators' perceived knowledge, beliefs, and teaching strategies regarding evidence-based practice: implications for accelerating the integration of evidence-based practice into graduate programs. J Prof Nurs 2008 Jan-Feb; 24(1): 7-13.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

50. Choupani F.[Naghshe amuzesh as rahe door dar erteghae kaifiyate elmi va meharatye parastaran]. Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 92. [Persian]
51. Mitrachehrzad M, Rezamasoleh Sh. [Amuzeshe balini daneshjoyane parastary ba estafadeh as yadghiri ejtemaie]. Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services 2008; 15(5): 201. [Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

The Appropriateness of Educational Programs' Objectives for Professional Needs: The Viewpoints of Khorramabad School of Nursing and Midwifery Graduates

Toulabi T, Janani F, Qurban Mohammadi E.

Abstract

Introduction: *Evaluating the educational programs from the viewpoints of graduates may identify the weaknesses of such programs and provide the opportunity for their improvement. This study was performed to determine the appropriateness of educational programs for professional needs from the viewpoints of graduates of Khorramabad School of Nursing and Midwifery.*

Methods: *This descriptive cross-sectional study was performed in the years 2006-2007 on 407 nursing and midwifery graduates who had graduated during 1999-2005. A questionnaire containing items about demographic data, appropriateness of educational programs objectives for professional needs, and factors influencing the quality of educational programs was sent to participants by mail and completed by them. The data was analyzed by SPSS software using descriptive statistics and Chi-square.*

Results: *Most of the nursing (72.9%) and midwifery (72.4%) graduates evaluated their competencies in taking care of patients as high. They also evaluated the training courses more effective on professional efficacy compared to practical and theoretical courses. From the graduates' points of view, the acquired skills during their academic years fulfilled their professional needs moderately, and lacking the essential skills made the nurses more strained than the midwives (37.1% and 22.4%, respectively). Factors affecting the quality of educational programs were reported by the graduates to be qualified faculty members and instructors, facilities for clinical education, educational environment, used teaching methods, educational facilities of the school, and the availability of scientific resources.*

Conclusion: *professional needs of nursing and midwifery graduates are not fully covered by educational programs. It seems necessary to change the educational programs and provide required means and facilities in order to achieve the professional objectives and train skilled and productive human resources.*

Keywords: Educational program, Professional needs, Objectives, Graduates, Nursing, Midwifery, Viewpoint.

Addresses

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]

Corresponding Author: Tahereh Toulabi, PhD Student in Nursing in Tarbiat Modares University, and Instructor, Department of Nursing, School of Nursing and Midwifery, Lorestan University of Medical Sciences, Pardis Educational Complex, Kamalvand, Khorramabad, Lorestan, Iran.
E-mail: toulabi_t@yahoo.com
Fatemeh Janani, Instructor, Department of Midwifery, School of Nursing and Midwifery, Lorestan University of Medical Sciences, Lorestan, Iran. E-mail: janani37@yahoo.com
Ebrahim Qurbanmohammadi, Instructor, Department of English Language, Khorramabad Islamic Azad University, Lorestan, Iran. E-mail: Ebrahimqm1354@yahoo.com

Source: Iranian Journal of Medical Education 2008 Aut & 2009 Win; 8(2): 263-272.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-08]